СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 240. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 13 жовтня, 1934.

VOL. XLII. No. 240. Jersey City, N. J., Saturday, October 13, 1934. THREE CENTS.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗМІНЯЄ СВОЮ СТРУКТУРУ.

БУДЕ ОРГАНІЗУВАТИ ЮНІЇ ЗА „ПРЯМОВИСНИМ ПЛЯНОМ".

САН ФРАНСІСКО. — Конвенція Американської Федерації Праці приняла нарешті рішення про переміну способу організації юній з організації за фахами на організацію за промислами.

Конвенція заявилася за внесок резолюційного комітету, щоб набудуче Федерація Праці видавала чартери міжнародних юній, котрі мали би обовязком зливати всі юнії одного промислу в одну юнію. Кожда така юнія мала би мати повну автономію в своїх справах. Делеґати говорили покищо про промисли автомобільний, цементовий і алюміновий, але засаду певно поширять на інші промисли. Рішено рівночасно поширити кампанію за організацію юній у промислі сталевім і залізнім.

Рішення про новий спосіб організації юній принято наперед в резолюційнім комітеті по довшій дискусії, котра велася при замкнених дверях, а в котрій за так званий промисловий юніонізм стояли Джан Луїс, голова майнерської юнії, та Чарлз Говард, голова типоґрафічної юнії; проти нового пляну боролися передовсім Джан Фрей та Метю Вол, визначні діячі старого уряду Федерації Праці.

Юнії й бойкот німецьких товарів.

Конвенція приняла теж у четвер звіт резолюційного комітету в справі бойкоту німецьких товарів. Справу порушено передовсім з огляду на становище, заняте на конвенції представником англійських промислових юній, Ситріном.

За дальше ведення бойкоту промовляв самий президент Федерації Праці, Вилієм Ґрін. „Ми не можемо бути вірними робітництву", говорив він, „а рівночасно дивитися спокійно, як наших братів в інших краях переслідують за те тільки, що вони домагаються свободи".

Резолюційний комітет говорив у своїм звіті, що з приходом націзму в Німеччині положення робітників у Німеччині стало нестерпне: їх зарібки зменшилися, години праці продовжилися, кошти удержання зросли, а могутні колись юнії й кооперативи знищено серед дикої жорстокости.

Конвенція постановила вести далі бойкот німецьких товарів до того часу, поки німецькі робітники не будуть свобідні, а рівночасно давати матеріяльну допомогу жертвам фашизму, головно тим, що живуть на еміґрації.

Мають досить комуністів.

Порушено теж справу викинення з Федерації Праці комуністів, коли один делеґат поставив внесок, щоби до юній приймати людей без огляду на їх партійну приналежність. Резолюції не принято, бо комуністи, приступивши до юнії, зараз творять у них свої „ячейки" та „вертять зі середини".

"НАЙРА" ЗА 36-ГОДИННИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ.

ВАШИНГТОН. — З Білого Дому заповідають, що президент Рузвелт видасть незадовго приказ, щоби в бавовнянім кравецькім промислі задержати надалі 36-годинний тиждень праці, як це радить уряд для відбудови краю.

ПОЛІЦІЯ ЗГОДЖУЄТЬСЯ НА ПЕРЕГОВОРИ З БАНДИТАМИ.

ЛУИСВИЛ (Кентокі). — Поліція й федеральні аґенти, що шукали бандитів, котрі оноді викрали паню Стол, жінку багатого нафтяра, та зажадали від родини 50,000 долярів викупу, згодилися не робити чоловікови ніяких перешкод у його зносинах з бандитами, щоби тільки ратувати життя викраденої.

ЗАГАДОЧНИЙ ВИБУХ У ГАЛИФАКСІ.

ГАЛИФАКС (Нова Скотія). — Дім Данила Дудаса вилетів у повітря наслідком загадочного вибуху, котрого причини поліція не може розслідити. У вибуху згинула жінка Дудаса, її двоє дітей, та пані Круз, жінка безробітного, і її двоє дітей, що жили в тім домі.

Поліція догадується, що причиною вибуху був динаміт, котрого Дудас уживав два роки тому при роботі, а котрого останки він лишив у себе в пивниці.

ОБВИНУВАЧУЮТЬ ЮНІЙНИХ ДІЯЧІВ ЗА ВБИВСТВО.

ШІКАҐО. — Велика лава присяжних суддів постановила обвинуватити за вбивство Джеймса Келі, післанця підприємства Шікаґо Мотор Ковч Ко., що згинув підчас страйку, трох юнійних урядників, а саме: Вилієма Тейбера, секретаря-скарбника юнії, трамваєвих робітників, Джозефа Кіґова, рекордового серкетаря юнії, та Ралфа Столцмена, президента одного відділу цеї юнії.

Прокураторія станула на становищі, що юнійні лідери відповідають за вбивство тому, бо юнія фінансувала кампанію вандалізму проти омнібусової компанії, серед котрої наняті бандити вбили страйколома.

„ФАШИСТІВСЬКА ШЛЯХТА" В ІТАЛІЇ.

Поруч старої італійської шляхти твориться тепер — з ініціятиви Мусолінія — нова „фашистівська шляхта", яка одержить дідичні титули князя, ґрафа і барона. Признання шляхоцтва одержать у першу чергу члени сенату. Всі особи, яким признають ці нові достоїнства, будуть носити окремі відзнаки, на яких виднітиме вязанка лікторських різок. З того приводу між дотеперішньою італійською старою шляхтою трохи заворушилося.

МАГАРАДЖА ЗВАЖЕНИЙ ЗОЛОТОМ.

В Ґандалю, невеличкій державі у східній Індії, відбулася недавно велика врочистість з нагоди 50-ліття вступлення на престол тамошнього магараджі, Шрі Сір Бгаґватсінджіна. Між іншим відбулася теж церемонія, що магараджу важили золотом. Це є старинний звичай, який давніше панував на всіх дворах цісарів і королів Індії. — За звичаєм золото, що ним важили ювилята, давав сам володар і його роздавали потім між найбідніших та призначували на ріжні добродійні цілі в державі. Тепер цей звичай уже минає. Цим разом зложили золото в Ґандалю самі горожани, з вдячности за його доброту та мудре володіння державою. Одного вечора при рясному світлі смолоскипів внесли до найбільшої салі в палаті магараджі вагу і на одній шалі сів у шовковому одінню володар, а на другу посипалося золото. Магараджа важив 54 і пів кільоґрама. Стільки теж зібрано золота від вдячних магараджі горожан.

НА СЛІДАХ КРІВАВОГО ЗЛОЧИНЦЯ.

В листопаді минулого року доконав хтось у Львові при вул. Гофмана жахливого вбивства. У купця Фрідмана служила Софія Зальотівна, яку окного дня хтось вдушив, обіляв нафтою і підпалив. Злочинець ограбив теж тоді ціле мешкання Фрідманів і пропав, як під воду. Як устійнено у слідстві, злочинець називався П. Костюк. За вбивником розіслала поліція стежні листи, але Костюка не вдалося схопити. Щойно тепер поліція впала на сліди грабіжника. Ото зараз кілька днів після вбивства Костюк утік до села Сколина, пов. Яворів, де й замешкав, а по кількох тижнях одружився з якоюсь Юлією Збилів під прибраним назвищем Тадея Бітнера. Доконавши обману на 600 злотих в одного сусіда, Бітнер утік, і щойно тоді поліція, шукаючи його, впала на слід, що то був Костюк. Злочинець десь скрився тепер і його пошукує поліція. Не від речі буде теж згадати, що Костюк є вже раз жонатий і з першого подружа має дружину й дитину.

ОБОВЯЗКОВЕ НАВЧАННЯ ТАНЦІВ.

Большевицький уряд видав приказ, щоби по всіх морських школах СССР завести обовязкове навчання танців. Виявилося, що підчас подорожі Ворошилова до Туреччини на бенкеті, який уладили Турки в честь большевиків, большевицькі моряки підпирали стіни, бо ніодин з них не вмів танцювати.

ДИКИЙ НАПАД НА СЛАБОУМНУ ЖІНКУ.

Дикого нападу на слабоумну жінку допустилися якісь невідомі чоловіки в Селкірк, Манітоба. Ця жінка походила з Ди Па., Ман., і була вже настільки видужала, що випускали її з заведення дня божевільних свобідно на прохід. Вона проходжувалася коло 3 год. пополудні коло шпиталю з одною своєю товаришкою, коли надїхав автомобіль, у котрім було пять чоловіків. Вони запропонували жінкам, щоби поїхали з ними, а коли ці відмовилися, вилізли два чоловіки з автомобіля і вхопили одну, закинувши їй коц на голову, щоб не чути було її крику. Друга втекла і зараз оповіла в шпиталі, що сталося. Автомобіль скоро відїхав. Коло 8 години ввечір схоплену жінку знайдено в рові коло пів милі від Селкірк. Вона мала звязані уста, руки і ноги, мала обтяте волосся і була цілком гола. Що з нею було, не легко довідатися, бо вона попала знов у стан високого поденервування, але можна зрозуміти, що невідомі чоловіки взяли її десь до ґаражу і знасилували. Поліція покищо не впала на слід виновників цього нелюдяного вчинку.

ЗНАЙДЕНО ДІМ, ДЕ ХОВАЛИ ЛАБАТА.

Пошукування людей, що схопили були Джана Лабата, богатого броварника з Лондон, Онт., оживилися, коли стверджено, що Лабата передержувано три дні в хатині над берегом озера Москока, коло Брейсбридж, Онт. Цю хатину були винайміли три чоловіки 4 серпня. Вони казали, що приїхали з Флинт, Міш. По схопленню Лабата вони зникли, хоч хатину були винайміли до кінця сезону.

Показується, що Лабат умовився з людьми, які його схопили, що заплатить їм 25 тисяч долярів окупу на другий день по своїм освободженню. Цих грошей він не заплатив досі і дістав листи з погрозами, що дістане „повний живіт олова", як не дотримає слова. Він приготовив окуп, однакож поліція два рази перешкодила його аґентам, що мали доручити гроші.

ЧУЙНІСТЬ ПСА.

Людське вухо так пристособлене, що є вразливе на дрожання повітря, яких є не менше, як 16 і не більше, як 40,000 на секунду. Такі дрожання людина чує як голосові звуки.

Знаємо, що в повітрі є такі дрожання, що менше їх є, як 16 на секунду, і такі, що більше їх, як 40,000 на секунду. На такі дрожання людське вухо не вразливе. Воно їх не відчуває як голосових звуків.

В природі є дуже багато таких звуків, що мають менше як 16 дрожань на секунду. Таких звуків людина не чує і навіть про них не думає. Але є на світі звірята, які чують і такі звуки, що мають менше як 16 дрожань на секунду. До таких звірят належать майже всі дикі звірята й домашні, як, наприклад, кіт і пес.

Пес чує такі звуки й голоси, яких ви не чуєте. Тому пес такий чуйний. Він чує і такий глухий шелест ходу вовка або лиса по лісі, якого ви зовсім не чуєте, хочби і як напружували свій слух.

ОКАЛІЧІВ ПІДЧАС ЇЗДИ ВАНТАЖНИМ ПОТЯГОМ.

Павло Пристанський, літ 34, з Вест Форт Віліям, котрий працював на дорозі коло Поленд, Онт., втратив обидві руки, ліву вище ліктя, а праву на першім складі від пястука, і праве вухо. Він вибрався був до Форт Віліям і звідти, вертаючися, злапав вантажний потяг. Тільки поминув Поленд, яких 500 кроків, сталося з ним щось, що він опинився під потягом. Він говорить, що сам не знає, як то сталося. Коли почули його голос робітники з кемпи, прийшли і застали його лежачого на залізній дорозі. Першим потягом відставлено його до Драйден до шпиталю. Показалося, що ліва рука була дуже поломана, так, що відтяли її вище ліктя, а праву руку відтяв поїзд. Пристанський має молоду жінку і малу дитинку. Мешкав у Вест Форт Віліям.

НАВЕРНУВСЯ, ЧИ ЯК ЦЕ НАЗВАТИ?

Бувший католицький священик в Америці, Дмитро Хомяк, котрий десять літ тому покинув духовний стан і пішов проповідувати біблійництво між Українцями, „навернувся" назад до католицької віри і вступив до монастиря оо. Василіян у Бучачі.

Як біблійницький проповідник, він виїхав до Галичини і там розкидав американські доляри на знак, що його віра „щедра".

НЕДОБРИЙ СХОВОК.

В еспанському місті Барцельона трапилася така пригода: Одного різника повідомив хтось з добрих людей, що його жінку, яка продавала в крамниці, відвідує якийсь підозрілий приятель. Схвильований чоловік побіг до склепу, застав там саму жінку і запропонував їй, щоби йшла з ним до кіна. Виходячи, замкнув двері від ледівні, що були відхилені.

На другий день вранці він знайшов у ледівні трупа замерзлого чоловіка.

ЯКА РЕКЛЯМА НАЙКОРИСНІША.

Професор А. Меде, голова Психотехнічного Інституту в Берліні, оголосив цими днями окрему студію про те, яка рекляма є найкорисніша. На першому місці стоїть рекляма в пресі, яка дає 44.1 проц. успіху. З черги йдуть вистави за вікнами 33.4 проц., світляна рекляма 24.9 проц., плякати 19.9 проц., рекляма у поїздах і трамваях 10.6 проц., кінова рекляма 3.1 проц., рекляма на возах якоїсь фірми 2.7 проц., рекляма через радіо 1.7 проц.

КОЛЬОНСЬКА ВОДА ВБИВАЄ БАКТЕРІЇ.

В Інституті Гігієни в Берліні перевели недавно тому лікарі досліди над кольонською водою й ствердили, що навіть найбільше розріджена вода вбиває ріжні бактерії, навіть такі, як дифтерія, тиф, сипняк і т. п. Те, що вода кольонська вбиває бактерії, не можна приписувати тільки прикметам алькоголю. Ділають теж у великій мірі етеричні олійки, що входять у склад кольонської води, і власне вони, розріджуючися, вбивають бактерії.

ЗРОСТАЄ НАПРУЖЕННЯ МІЖ ЮГОСЛАВІЄЮ Й ІТАЛІЄЮ

БІЛГОРОД (Югославія). — Югославський уряд намагається не доводити тепер до терть з Італією, бо занятий похороном убитого Александра й проклямацією його сина королем. І італійський уряд, разом з Мусолінієм, задержують холодну кров, оголошують жалобу по Александрі та не звертають уваги на закиди, які підносять у Югославії, що вбивство Александра завинила на ділі Італія.

Та, не зважаючи на те все, слідний у цілій Югославії протиіталійський рух. У Люблянї прийшло до серіозних розрухів, підчас яких обкидано камінням італійський консулят. У місті Спліт товпа порозбивала італійські склепи. А в Осеку людність напала на жидівські крамниці, бо розійшлася чутка, що замаховець був споріднений з Жидами. Отсе перший раз занотовано в історії Югославії протижидівський рух.

Та найбільших заворушень побоюються по похороні Александра. Кажуть, що жалоба здержує Сербів від властивої пімсти, але по похороні зачнеться їхня відплата, бо кровна пімста належить до сербської традиції. Ота відплата буде звернена проти Італії.

ЗЛОВИЛИ ЗДОГАДНИХ ПОМІЧНИКІВ КАЛЄМАНА.

ПАРИЖ (Франція). — Париська поліція арештувала на французько-швайцарській границі В. Бенеша і Ярослава Новака, котрі намагалися дістатись до Швайцарії. Показується, що вони теж мали підроблені пашпорти. І догадуються, що вони не подають своїх правдивих імен. Зате є вже докази, що вони обидва були в товаристві Калємана в Марсилії, як теж один з них мав убрання, куплене в тій самій крамниці, в якій купував Калєман своє вбрання. Третього, котрий нібито був „мозком" в тім замаху, не вдалося ще зловити, бо він при погоні постріляв поліцаїв, а самий скрився в лісах. Арештовано теж Американця Августа Нойґанія, уроженця Ню Йорку, котрий був у часі замаху в Марсилії, а потім з неї втік. Догадуються, що він щось знає про замаховців.

КАБІНЕТНА КРІЗА В ФРАНЦІЇ ЧЕРЕЗ УБИВСТВО.

ПАРИЖ. — Французька преса заатакувала дуже гостро Альберта Саро, міністра внутрішніх справ, за те, що не дав належної охорони в часі приїзду югославського короля Александра. Разом з тим пригадують, що цей міністер з радикально-соціялістичного табору винен теж тому, що скандал зі Ставиським не був належно розсліджений.

Оті закиди були тепер такі сильні, що Саро мусів податись до димісії. З гриводу його уступлення й убивства Барту, міністра справ заграничних, повстала в Франції міністерська кріза, яка дуже ускладнює і так уже напружене положення.

ФІЛЬМА ВИКАЗУЄ НЕДБАЛЬСТВО ПОЛІЦІЇ.

ЛОНДОН. — Наспіли з Марсилії фільми з приїзду і вбивства короля Александра. На них пізнати, що поліційний кордон був дуже слабий та що поліцаї стояли байдужно, не здаючи собі навіть справи з того, що може наступити замах.

В ЮГОСЛАВІЇ ТЕЖ КРИТИКУЮТЬ ФРАНЦУСЬКУ ПОЛІЦІЮ.

БІЛГОРОД. — Багато людей не вірять, щоби можна було надалі задержати приятельські відносини між Францією і Югославією. Дуже гостро критикують тут французьку поліцію, що не дала королеви Александрови належної охорони.

ВБИВНИК ПРАЦЮВАВ У МАЙНАХ.

БРІСЕЛЬ (Бельґія). — Подають з міста Лієж, що вбивник короля Александра був вуглекопом і працював у майнах до 28 травня, а потім виїхав у незнані сторони. Підчас побуту в Лієж належав до революційного хорватського клюбу.

ХОРВАТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ПОВНОЇ АВТОНОМІЇ.

ВІДЕНЬ (Австрія).—Перебуваючий на вигнанню провідник селянської хорватської партії, Авгуас Косутіч, заявляє, що Хорвати не хочуть прилучуватися ні до Австрії, ні до Італії, а хочуть далі разом жити з Сербами, Словінцями, Дальматинцями й іншими полудневими Славянами, але хочуть теж мати змогу правити самі собою. Досі, казав він, Серби держали всю владу виключно в своїх руках. На 200 югославських ґенералів не було ні одного Хорвата чи Словінця.

НІМЦІ КЛЕЙМУЮТЬ ЖИДІВ І КОМУНІСТІВ.

БЕРЛІН. — Німецька преса розписується широко про „безстидну і віроломну" протинімецьку пропаґанду, звязану з убивством короля Александра. Кажеться далі, що Жиди і Третій Інтернаціонал хочуть звалити вину за це вбивство на Німеччину, зглядно на наців, як тих, що не допускають до замирення Европи.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодинoке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число в пятницю (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩО ГРОЗИТЬ РОБІТНИЧИМ ЮНІЯМ.

Конвенція Американської Федерації Праці, що тепер відбувається в Сан Франсіско, порушує не тільки тісно фахові справи оборони робіничих інтересів дорогою юнійної боротьби за кращі умови праці в поодиноких промислах, але порушує теж деякі загальні справи, які дотикають усе робітництво краю, ба навіть робітництво всього світа.

Найсеріозніше порушила ці питання промова Волтера МекЛенона Ситріна, генерального секретаря Конгресу Британських Юній, котрий представляв ці юнії на конґресі американських юній. Ситрін говорив про небезпеки, які виринають для робітничої кляси зі сторони політичних систем. Ситрін лучив боротьбу робітників за поправу своєї долі зі справжньою демократією. Ворогами розвою робітництва, на його думку, є всякого роду диктатури. Незалежні робітничі юнії, говорив він, можуть жити й розвиватися тільки в атмосфері свободи, а не диктатури — брунатної, чорної, чи червоної.

З двох типів диктатур комуністична вже нині не представляє великої небезпеки. Комуністична господарка в Росії так скомпромітувала комуністичну програму в світі, що Ситрін не припускає, щоб ще знайшлося в світі багато робітників, які далися би збаламутити большевицьким аґентам. Інакше мається справа з небезпекою диктатури зправа. Справжня небезпека грозить демократичним установам з боку фашизму, котрого рекорд це одна низка душення, брутальности й терору. „У фашистівських краях особисту свободу знищено, робітничі юнії здушено, а горожанина знижено до стану раба... В усіх краях фашизм зріс тільки через фінансову допомогу великих капіталістів. У заплату за це фашизм робить капіталістам усякі уступки. Зате робітників трактується інакше. В Італії знижено робітничу заплату на 40 до 60 процентів, і нині там заплата найнижча з усеї Европи".

Такими арґументами представник анґлійських робітничих юній закликав американських робітників боротися проти поступу фашизму та давати демократії всяку можливу поміч, моральну й матеріяльну. Боротьба за демократію обняла всю Европу, від Росії до Еспанії. Не може від неї стояти осторонь і американське робітництво. Робітничий рух в Америці може розвиватися теж тільки так довго, як довго тут панує демократія, а цій демократії буде тяжко вдержатися, як демократія пропаде з країв Европи.

Евген Ляхович (Лондон).

ЗАВДАННЯ ПРОВОДУ.

Первісні причини революційного руху все є неґативні. Їх викликає моральний і економічний гнет, ріжні штучні перепони, якими окупант старається спинити національний розріст іншого народу. Тих неґативних причин вистарчить, щоби щось розвалити, але їх замало, коли прийдеться щось будувати. Бо щоби щось збудувати, то ще замало когось ненавидіти і чогось не хотіти; треба ще також добре знати, чого хочемо і до чого маємо прямувати.

В цьому відношенні першу ролю все відграє провід. Його завданням є якраз створити позитиви для певного суспільного руху, дати невдоволенню мас наукове оброблення і скерувати його в напрямі науково оброблених, тісно повязаних, будуючих завдань. Але інтеліґентніші одиниці, які стають на чолі даного руху, не можуть обмежитись тільки до холодного розумування. Вони мусять також відчувати так, як відчувають маси, мусять терпіти так, як терплять маси і мусять палати тимсамим гнівом, яким палають маси. Коли провідник не відчуває враз з масами, то він їх за собою не пірве. Колиж він іде на перекір почуванням загалу — то загал його змете. Тому найбільші деспоти мусять з тим рахуватись і коли з одного боку вони є панами життя і смерти широких мас, то з другого боку вони є також їх сліпими слугами. Сталін може скувати Україну і виморити міліони людей голодом, але він не може дати Україні самостійности. В першім випадку склонить перед ним покірно шию ціла Московщина, а в другім випадку змете його з лиця землі.

Це мусять собі наші провідники добре запамятати і не дразнити почувань загалу. Ось кілька місяців тому на сокільському святі кілька відділів Соколів відмовилися вправлятись під музику польської орхестри і знехтувавши приказ проводу, опустила площу. Певна частина нашої преси напятнувала за це виключно Соколів, та назвала їх поступок „духом степу", який треба випікати вогнем. Це не перший раз, що вину за непослух провід спихає в цілости на загал. Неодин наш провідник, нераз навіть у добрій вірі, називав широкі маси „бестією без голови", яка вміє кидатися, рватися, нищити, але не вміє нічого будувати. Нема сумніву, що всякі бунти, непослух, атаманія — це дуже траґічні явища і до успішного кінця якогось суспільного руху вони ніколи не доведуть. Але в нашім випадку вина за це в першій мірі спадає на провід, за те, що він нехтує й обиджає почування загалу. Бо чи можна винити за це Соколів, що відмовляються вправляти під звуки орхестри окупанта, якого вони ненавидять і нишком готовляться з ним до розправи? Заваживши це, ми можемо сказати, що хоч та „бестія без голови" в часі нашої історії аж зачасто кидалася, рвалась і все тільки нищила — то якраз завдяки свойому „дикому шамотінню" вона не винародовилась і не дала собі защепити чужого мозку.

Наші леґальні політики нераз кидають камінчиками в бік проводу ОУН, кажучи, іронічно, що провід не має сили здержати те, що діється в краю. Маючи на увазі закони, які реґулюють рухами мас — можемо сказати, що дійсно немає. **Революційного руху, який розвивається на українських землях провід ОУН не є всилі здержати.** Він може його тільки скріпити, але ніколи здержати, і це треба кождому вже раз собі затямити. Коли би провід зробив найменшу пробу його здержати, цей рух пішов би йому понад голови; широкі маси назвалиб його зрадником і оґірчені до власного проводу обернулисяб знов у „бестію без голови", а свої розпучливі змагання у „дике шамотіння"; або їх незадоволення використалиб чужі провідники, повертаючи його в інший бік і заставляючи його служити власним інтересам. Ми знаємо з власної історії, як Москва зручно повертала незадоволення наших мас проти козацької старшини, а в наших часах проти української інтеліґенції або проти українських „буржуїв", хоч ясно було як на долоні, що серед нашої нужденної суспільности тих „буржуїв" буквально не було. Та проте Москва зуміла захопити уяву поважної частини нашого громадянства й осягнула навіть великі успіхи. А то тому,бо коли наші провідники всю свою увагу зосереджували над кількома університетами, музеями, театрами, або над тим, чи розпарцелювати між людей землю, чи ні—то большевики кинули могутній захоплючий клич: „Робітники всього світу, єднайтесь!" „В інтернаціоналі відродиться ввесь людський рід!" і т. п. Дрібненькі, користолюбні ідейки не могли витримати конкуренції з динамічними, аґресивними ідеями.

Нині Москва також змонополізувала би незадоволення наших мас під Польщею, якби не українські націоналісти. Розкидаючи сотки тисяч нелеґальних летючок, націоналісти освідомлюють українські широкі маси, що їх ратунок ані в московському Комінтерні, ані в польському соймі, тільки в самостійній, соборній українській державі. Великим кличам вони протиставлять теж великий клич. Колиб вони свою програму були звели до автономії, до леґальної „конструктивної" праці, до кількох посольських мандатів, кількох ґімназій, чи дрібних субвенцій на ріжні інституції — тим большевицької зарази вони булиб не спинили. А ця зараза по війні була вже глибоку запустила свої коріні. Так звана „Українська Комуністична Партія Західної України", на чолі якої стояли самі Жиди-комуністи, не обмежувалася тільки до міського ґета, але пхалася на село. Щойно діставши по зубах від націоналістів, вона знову сховалася в міські переулки, звідки вичікує кращої нагоди. З хвилею, колиб наші націоналісти проголосили перемиря, або колиб польській владі на спілку з нашими землячками вдалося їх зліквідувати — ця гидра висуне знову свою голову з міських переулків і знову лукаво зашипить: „Ваші „буржуї" вас продали польським буржуям! Киньте синьо-жовту шмату В Інтернаціоналі відродиться людський рід!"

Опущені власними провідниками, наші маси цілком певно повернуться до цеї гидри, яка нишком готовить для них не відродження, тільки Соловки і голодове конання. Тай не буде в цьому великої дивоти. Ті наші леґальні провідники, які „демаґоґічним" кличам, „фаєрверкам" і „наркотикам" протиставлять школи, Просвіти, спортові орґанізації, кооперативи — забувають, що ці суспільні інституції тільки освідомлюють широкий загал про нужду, але цій нужді ще не запобігають. А серед нинішніх відносин гнету і насильства — вони навіть не подають ради, як з тої нужди вийти. Бо що поможуть школи, книжки чи спортові орґанізації у випадку, коли кільканацятеро людей жиє в одній хаті і всі вони мають до розпорядимости два чи три морґи поля, а притім уряд здирає ще з них високі податки? В такому випадку навіть кооперативи не можуть основно змінити лиха, або в найкращому випадку вони можуть тільки вирвати чужинцям зиск за посередництво і піднести трошки ціну на сільські продукти. Але досвід учить, що як тільки кооператива і село починають підноситись — то влада в тій хвилі шрубує податки.

Український нарід, який має в собі ще багато животворної сили, який іще не деґенерується, а розростається далі—чує, що осідлав його чужий хижак, який старається всіми способами цей його розріст спинити. Проти цього хижака український нарід на всіх своїх землях бориться і це є причиною його революційности. Коли ця революційність видасть з себе гідну й відважну провідну верству, яка буде горіти почуваннями мас, але буде також тим почуванням надавати наукову обрібку — свій національний ідеал ми осягнемо. Колиж наша інтеліґентна верства почування проміняє на холодний розсудок, „кріваві фаєрверки" на спокійну посаду, самостійність на школи, коперативи і посольські мандати — то тоді не нарікаймо, що хоч ми з уродженя дуже інтеліґентний нарід, хоч у нас чудові пісні, танки, строї й народні звичаї ми всетаки далі остаємось рабами.

Суспільність, яка фільософічно мовчить, коли міліони її синів конають під Порт Артуром, Таненберґом, Піявою чи деінде в обороні чужих потуг і чужих інтересів, а зчиняє скавуління, коли одного або двох з неї повісять в імя її в обороні власної ідеї — не варта жити власним життям. Такої суспільности ніхто не піде освободжати власними грудьми, бо через те поломив би закони божі. Тому такою рабською суспільністю ми не можемо бути, якщо хочемо мати свою власну державу. Отсе провід нації повинен мати завжди на увазі.

ПОЛЬСЬКИЙ ЧАСОПИС ПРО ЛЕМКІВЩИНУ.

„Наша Справа", видавана заходами римо-кат. епископа в Тарнові, є тої думки, що між Лемками й „Україньцамі зе Всходней Малопольскі" є великі ріжниці щодо мови, бо лемківська мова, на думку редакції, є зближена до польської. Редакція застановляється над **пропаґандою православя** серед Лемків і каже:

Цей рух зачався вже перед світовою війною, менше більше в 1911 р., а причини були отсі: а) Тоді існували на Лемківщині, і вдержалися ще до нинішнього дня, дві політичні партії: москвофіли та Українці. Москвофіли, щоби найкраще приподобатися Росіянам, котрих урядовою вірою було православя — радо покидали греко-католицизм і приймали православя. Єдність з Римом називали зрадою на користь Українців. Католицизм уважали вони нераз за **„польську віру"**. б) Уніятське духовенство в тих околицях, овіяне москвофільським духом, не прикладалося до солідної праці над уґрунтуванням католицизму в душах вірних. в) Лемківська еміграція в Америці, серед котрої через надмірні звязки з православними російськими еміґрантами зачало ширитися православя — забажала перещіпити нову віру на батьківські ниви. В тій цили слали з другої півкулі численні доляри, книжки та брошури. г) Побирання часто може зависоких треб за релігійні послуги місцевими душпастирями — було для Лемка покусою, щукати дешевої оферти, а таку оферту знаходили в православного батюшки. ґ) Вкінці, підчас російської інвазії працювали тут „місійні" висланники з Житомира і з Почаева. Та-тоді значна часть уніятів приняла православя, але коли російські війська відступили, тоді багато з них повернулись назад до католицизму. До 1921 р. лишилося в цілій Галичині лише 4,566 православних, головно еміґрантів з Росії. Жар православний видавався загашений, однакож тлів у попелі, щоби вибухнути несподіваною полуміню.

І ось від 1926 р. датується формальна православна „місія" на Лемківщині. До деяких з вище згаданих причин долучилися нові, а) І так москвофіли, з котрих найбільше рекрутувалося православних — зачали відгребувати свою „мучену" історію в Австрії, окружаючи себе авреолом посвяти для ідеї збратання „Русінуф" з Росіянами, що було очевидною пропаґандою православя і та небезпека дальше загрожує. І так наприклад на гріб православного священика Сандовича, розстріляного 1914 р. Австрійцями, відбуваються формальні паломництва до Ждані (пов. Горлиці).

б) Крім того пропаґанда московського православя не стрічає ніяких засадничих труднощів зі сторони польських властей.

в) Часте невдоволення населення, льояльного у відношенню до польських властей — зі священиків „Україньцуф", що надуживають проповідальниць для політики.

г) Вкінці запопадливість автокефальної православної церкви в Польщі з митрополитом Денисом на чолі. Та погубна акція видала овочі і від 1826 р. до нинішнього дня перейшли на православя біля 20,000 Лемків.

Офіційна православна парохія у всій Галичині є тільки одна у Львові, отже на Лемківщині існують лише її філії, а то: шість признаних урядом і 18 станиць.

Непризнаних церков і каплиць є **23**, а крім того 3 в приватних домах.

Сіл, де є православні, а нема православних церков, є 30. До уніятських церков підносять православні претенсії, і на тім тлі приходить до бійок і насильств. Таких фактів у горлицькім повіті було в 1933 році аж **13**. Цілою місією на Лемківщині кермує з боку митрополита Дениса о. Филотей Нарко, що жиє у Львові. По церквах збирають складки на „православну місію".

Друга справа, котра звернула очи Поляків на братній лемківський нарід (!), це введення міністерством просвіти підручника до тамошніх шкіл мовою Лемків. Це є крок у цілі пробудження національної, а властиво **племінної окремішности Лемків** від решти „Русінуф-Україньцуф", а в дальшій будучности, щоби перервати на Лемківщині українську аґітацію.

Ось так представляє тарнівська (польська) „Наша Справа" лемківське питання. Є очевидним, що там грає головну ролю польська засада: „поділи — і пануй над ними". Та все те даремна праця, бо Лемки не дадуться!

Р. Петрин.

МАЮ ДВІ.

(Оповідання).

3)

— Хоч би й пішов, то поговір з моеї вини тобі не пошкодить, а мині поможе. Тобі це пошкодить, бо через те я тебе не покину. Мені поможе, бо Гринь скорше відчепиться від тебе і мені не буде лізти в дорогу.

— Ти коли приїхав?

—Що лиш тепер. Я ще в хаті не був. Побачив тебе і не видержав. Скочив з фіри і до тебе...

— Ти з батьком приїхав?

— Ні. Привіз мене сусід. Я з батьком ще не бачився.

— Як ти з батьком ще не бачився, то й ще не балакав з ним про мене.

— Та не балакав.

— Він мабуть не позволить тобі женитися зі мною. Ви великі богачі; мій тато не такий і має четверо дітей. Я небагато дістану.

— Саме тому, що ми богачі і в батька я тільки один, мені богачка не конче потрібна Може й нині ще побалакаю з батьком. Вийдеш до мене до саду, як уже цілком смеркнеться?

— Вже вечеріє. Тобіж треба ще нині перебалакати з батьком. І... і вибачай... Моя мама не позволить мені вийти в ночи до парубка.

— Не позволить? Скажи їй, як є між нами.

— Сяк, чи так між нами є, то парубок парубком, ніч нічю. Такої роботи не будеш мати, щоби тобі не стало часу в білий день зайти до мене.

— То завтра прийду. Бувай зорова!

Витягнув до неї руки, щоби знов обіймити її, очевидно, й поцілувати. Та вона відскочила від нього, і хихочучи втекла. Сидір назад переліз через пліт на вулицю і пішов до своеї хати. В хаті батько вже дожидав його з вечерою, бо сусід, скинувши перед ворітьми куферок, траснув батогом і гукнув, що приїхав Сидір і зараз прийде.

Сидір здивувався, що батько привитався з ним холодно, не так, як се раньше бувало. При вечері, також проти своеї звички, батько балакав дуже мало. Сидір гадав, що батько знае, де він був, заки прийшов до хати.

— Батько мабуть має на приміті якусь дівчину для мене, отже йому не подобалося се, що я був у Фрузі, — погадав Сидір. — Хоч би батько вперся, хоч би видідичив мене, то я Фрузі не покину. Або вона, або ніяка!

Зараз по вечері батько ляг спати, отже розмову про Фрузю Сидір відклав на завтра. Другої днини також не було нагоди балакати про се з батьком, бо батько неначе виминав всяку нагоду розмови з сином. Все такий балакливий, тепер ні сам забалакав, ні на питання не відповідав. Неначе би не дочував. Сидір ще не мав ніякої роботи, бо коли спитав батька, то старий збув його якоюсь неясною відповідю і вийшов з хати. По хвили вийшов і Сидір. Знайшовся в саді Дереняка коло Фрузі.

— Ти вже балакав з батьком? — спитала дівчина.

— Балакав, — відповів парубок.

— Щож він сказав?

— Мій батько якийсь не той став. Сам не забалакає, на питання або цілком не відповідає, або так, що з тої відповіди годі бути мудрим.

Сидір балакав з дівчиною, обіймивши її стан. По останніх його словах вона відсунулася від нього, кажучи:

— Се знак, що з того нічого не буде, бо твій тато не хоче мене мати за невістку.

— Хто тобі таке сказав?

— Ти сказав. Як твій батько не відповідає на твої питання, то се знак, що він проти мене.

— Я про тебе з ним ще цілком не балакав. Як не відповідав мені, то лиш на мої питання про господарські справи. Саме тому, що він має мабуть якісь господарські турботи, я ще з ним не балакав про тебе. Він сам ніякої для мене не має. І не має жадної, і жадної мені не заборонить.

По сій відповіди, вона вже не противилася, коли він знов рукою обняв її, та вже не за стан, а за шию, і поцілував.

— Що ти зробив би, як би твій батько не схотів приймити мене і як би загрозив тобі, що за мене тебе прожене від себе? — питала дівчина, притулюючися до парубка.

Парубок відповів питанням:

— А що ти зробила би, як би через тебе батько видідичив мене? Ти вийшла би за зарібника?

— Хоч би за те й мій батько вигнав мене з хати, бо я не за твій маеток люблю тебе! — крикнула Фрузя, обіймаючи його за шию і цілуючи.

Ще з годину балакали і цілувалися. Сидір відійшов від дівчини з тою сильною постановою, що скоро прийде до хати, то зараз скаже батькови, яку для нього має невістку. До хати прийшов на сам обід. Батько з челядю вже сидів при мисках. Зараз по обіді взагалі годі було балакати з батьком, бо батько ляг спати. І Сидір пішов продрíматися. Поліз на оборіг і зарився в сіно. Сон його не брався. Він лиш думав і передумував, як то зачати розмову з батьком і як поставитися, коли би батько на Фрузю не згодився. Так лежав, думав і передумував зо дві години. Зліз з оборога і пустився до хати, подивитися, чи батько ще спить. Старий сидів під хатою з похнюпленою головою і пакав люльку. Сидір сів коло батька. Старий неначе би не помітив, що син коло нього. Сидів і туманів.

— Тату! — забалакав Сидір.

— Ну? — спитав батько, не виймаючи з уст люльки.

— Без господині наше господарство змарнується.

— Вже змарнувалося, — відповів старий важко, зітхнувши. — Про господиню вже запізно думати.

— Очевидно, що вам, у вашім віці вже запізно женитися. Зате я ще не застарий; мені не запізно.

— Запізно!

— Тату! Я пятьдесять років молодший від вас. Коли ви женилися, то були сім років старші, як я тепер. Мені запізно женитися?

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДВОБІЙ МУСОЛІНІЯ З ГУМБЕРТОМ.

Герстова газета „Шікаґо Гералд Екзамінер", з дня 9-го вересня 1934 р., подала дійсно сензацийну новинку, яка ніде не була друкована, про те, як Мусоліні поєдинкувався з Гумбертом, наслідником престола в Італії. Переповім цю прецікаву історію так, як Лукас її написав.

Це не є ніяким секретом, що італійський король Віктор Еманул не є дійсним королем в Італії, а є ним некоронований диктатор Мусоліні. Як би тепер помер король Віктор, то не його син Гумберт засів би на італійському престолі, але засів би диктатор Мусоліні.

Також не є це ніяка тайна, що між Гумбертом і Мусолінієм є велика ненависть. Ця ненависть повстала з цього, що не король Віктор, а Мусоліні грає першу скрипку в Італії. А ще більше загострилася ця ненависть, як одного разу прийшов Гумберт від короля в якійсь справі до палати Чіґі (офиціяльне помешкання Мусолінія), а Мусоліні переказав йому через свого секретаря, що він не може приняти Гумберта аж за годину, бо тепер він занятий „державними справами". Це так розгнівало наслідника престола, що відтоді він вже більше не приходив до Мусолінія.

Двобій між Мусолінієм і Гумбертом спричинило таке: Одного разу Мусоліні заарештував близького приятеля короля Віктора за те, що він нібито зле ставився до фашизму в Італії, а коли секретний суд Мусолінія узнав його винуватим, Мусоліні сказав вислати його на ціле життя на острови Ліпарі*). Ціла ця справа відбулася в найбільшому секреті, а король Віктор довідався про те, вже аж від принца Гумберта, до котрого родина засланого. Тоді король дав приказ, король Віктор зажадав ві Мусолінія вияснення цілої справи, але Мусоліні відказався від цього. Тоді король дав приказ щоби Мусоліні негайно привіз до Італії засланого дворянина та перепросив його. Мусоліні у відповідь на це вислав королеви Вікторови велике письмо. Король, королева і Гумберт якраз тоді обідали, як післанець приніс цей лист до стола. Король отворив велику коверту та звідти витягнув велику шовкову хустку. Це означало, що король Італії може впихати свій ніс лише в хустку, але ніколи в політичні справи.

Розгніваний принц Гумберт зірвався на ноги, поклав руку на свою шаблю та заприсяг пімсту за обиду старенького батька. Королева просила його успокоїтись, але він, перепросивши своїх родичів, зараз подався до своїх апартаментів. Тут вложив у велику коверту рукавицю і біле пташе перо та післав те своїм післанцем до палати Чіґі, до Мусолінія. Рукавиця означала визов на двобій, а біле пташе перо означало, що Мусоліні є нікчемник, бо образив старого чоловіка, який вже не годен з ніким битися.

І сталася чудна річ. Принц Пiємонту та кронпринц Італії викликав на двобій диктатора Італії. Принц Гумберт був рівночасно і принцом і вояком; диктатор Мусоліні був також вояком, а рівночасно міністром війни та ґенералом італійської армії. Як державний муж, Мусоліні міг відказатися від двобою без утрати чести, але як жовнір, він цього не міг зробити, бо був би напятнований усіми офіцирами як боягуз.

Але припустім, що у двобою хтось із них згине — то що тоді? Як Гумберт убє Мусолінія, то що тоді станеться з фашистівською державою? Мусоліні почав журитися цим складним питанням. Вкінці покликав до себе ґенерала Бальба та розкрив перед ним секрет і попросив поради.

„Беніто! — сказав гордо з притиском Бальбо. „Ти мусиш вийти на двобій за честь фашизму і за свою власну честь як відважний чоловік".

„Але як я зістану вбитий, то хто займе моє місце?" — запитав Мусоліні.

„Я возьму", відповів ґенерал Бальбо без надуму. „Ти мусиш завтра рано станути на двобій із принцом у городі палати Роспіліозі, а я буду твоїм секундантом".

В ночі перед двобоєм Мусоліні написав свій тестамент та ріжні політичні розпорядки про те, як мали його заступники вести державу фашистів на випадок, як він поляже у двобою. А тимчасом його міністри та всі люди Італії не знали, яка це драма відбувається поза мурами палати Чіґі.

Рівночасно принц Гумберт тої ночі пішов до ґімнастичної салі на вправи, а пізніше зайшов до „Клюбу Рай", де в добірнім товаристві повечеряв та випив вина трошки більше, як було його звичаєм. Цим він більше-менше приготовляв себе на смерть та прощався з життям.

У годині 6-тій рано два авта вже чекали коло двох палат. В однім авті був принц Гумберт, принц Карло ді Фаєнза, ґраф ді Распаці і шофер. У другім був Мусоліні, ґенерал Бальбо, сіньор Джюзепе Ґранді і шофер, капітан Курт.

У годині 6.30 оба авта заїхали в город палати Роспіліозі. Гумбертове авто приїхало 2 хвилині скорше як Мусолінія. Гумберт був убраний в чорне вбрання царської ґвардії, а Мусоліні мав чорну сорочку, як емблему партії фашистів. Принц Фаєнза тримав довгі, гострі шаблі. Принц Гумберт зі своїм секундантом перші заняли місце, а по них Мусоліні з ґенералом Бальбом. Фаєнза подав обидві шаблі перше Гумбертови, а той вибрав собі одну, а другу подано Мусолінієви. Обидва противники стали проти себе; в одній руці шабля, готова до нападу або оборони, а друга рука заложена назад. Коли обидва противники стояли готові до бою, принц Фаєнза переповів їм лицарські правила, що того будеться вважати переможеним, з котрого перше пуститься кров. Тоді взяв він оба кінці шабель у пальці, скочив у бік, і крикнув: „починай!" Двобій почався.

Скоки вперед і взад обидвох противників доказували, що вони билися серіозно та на життя і смерть. В повітрю свистали шаблі, а сходяче сонце кидало на них своє світло. Мусолінія чоло вкривалося цяпками поту, а Гумберт тримався зрівноважено й холодно, як огірок. Нараз виривається шабля Мусолінієви з рук та сторцом вбивається в землю. Гумберт не використовує цеї нагоди, щоби пробити своєю шаблею Мусолінія, але згинається та підіймає шаблю з землі і подає Мусолінієви. Оба секунданти з припертим духом обережно слідкують за кожним скоком і махом шабель, а рівночасно в душах моляться, щоби через той двобій не потерпіла італійська корона і нація. Лише добра доля могла відвернути велику катастрофу від Італії в цей спосіб, що двобій закінчивсяб не смертю, але скаліченням. Таке й сталося: принц Гумбрт зробив скорий і звинний крок та кінцем своєї шаблі пробив руку Мусолінія. Кров бризнула. Судді прискочили до Гумберта та узнали його переможцем. Принц Фаєнза (з фаху лікар) почав давати Мусолінієви першу поміч, спиняючи кров. Коли скалічену руку перевязано, принц Гумберт підійшов до Мусолінія і подав йому свою руку. Мусоліні приняв його руку та з великим жалем перепросив принца і його батька (короля Італії) за обиду. Десять мінут по семій обидва авта відїхали: Мусоліні до палати Чіґі, а Гумберт до Квіриналу. Честь італійського короля була вратована.

Коли пізніше король Віктор довідався про двобій, зараз покликав до себе Гумберта і Мусолінія. Обох добре насварив, а потім запросив їх на обід, де зроблено формальне перепрошення та навязано знову дружні взаємини. І так закінчилась одна драма, що могла би була стати великою траґедією.

Подав д-р Г. Г. Скегар.

*) Острови Ліпарі знаходяться на Середземному морю і мають таку саму славу як французькі „Чортові острови", або російські „Соловецькі острови", звідки рідко хто повертається живий.

О. Дуда.

У НАС.

У нас степи широкі
І чорнозем багатий,
В нас Крим чаром повитий
І таємні Карпати.
У нас Дніпро-Славута
І славне Чорне море,
У нас і Кряж багатий,
У нас ліси та гори.
В нас багацтва багато:
І вуголь, і залізо,
І хліб, і сіль, і цукор,
Пшоно та всяке збіже.
У нас дівчата гарні,
Як пишні квіти-рожі,
У нас леґіні-хлопці
Стрункі, кремезні, гожі.
У нас прегарна мова,
Багата, як природа,
Нас сорок пять міліонів
Вкраїнського народа.
У нас чудові пісні
Й звичаї й обичаї,
І серце спочутливе
Народ наш в грудях має.
Є і минувшість світла,
Як сонця блиски ясні,
Славні князі й гетьмани
І козаки прекрасні.
Є і міста в нас гарні:
Львів... Київ... не від нині...
Хіба чогось бракує
У нас на Україні?...

НЕРВОВІ—ДРАЖЛИВІ?
ТУТ Є СКОРА ПОМІЧ

Чому бути нервовим або дражливим? НУҐА-ТОН дасть скору поміч. Він є приємним тоником на нервові тканини й ділає побуджуючо на цілу нервову систему. Нервовість робить людей дражливими й прикрими. Настрійте свої нерви средством НУҐА-ТОН, а клопоти скоро забудуться. Нема лихого смаку в средстві НУҐА-ТОН. Він є у формі табличок і дуже легкий до брання. Дістаньте повне одномісячне лічення за Одного Доляра. Колиб ви не були задоволені одержаними наслідками то вам звернеться ваші гроші. Продають його і ґарантують всі аптикарі. Не зволікайте— дістаньте фляшку нині. Уникайте замін. Наставайте на правдиве средство НУҐА-ТОН.

На запір беріть — УҐА-СОЛ — Ідеальне Средство на розвільнення. 50ц.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДІВЧИНА Й РУСАЛКА.

Дівчина вродлива над ставом стояла,
В хрустальному плесі себе оглядала.
На вродоньку свою дивилась чудову,
На станок тоненький і чорнії брови.

На личко румяне, як яблочко спіле,
Рамена точені, лебедині, білі,
Оченька, як зорі, усточка всміхнені
Й косоньки шовкові в кучері кручені.

Так вона що днини себе оглядала
Й раз рибку маленьку стихенька питала:
„Скажи мені, рибко, скажи наймиліша,
Чи я, чи русалка: котра з нас гарніша?"

А рибка: „Дівчино, твоя врода сяє,
Але знай: русалка старости не знає;
Вона молодою все буде гуляти,
А ти стара станеш, тож нащо питати?"

Анастасія Рибакова.

УВАГА! УКРАЇНЦІ В JERSEY CITY Й ОКОЛИЦІ! УВАГА!

ЗАХОДОМ ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧИ, II. СОТНЯ
в Джерзи Сіти, Н. Дж.,
відограється дуже гарне представлення

„БОНДАРІВНА"

драма в 4 діях, в 5 відслонах Івана Тобілевича (Карпенко-Карий)

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 14-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1934 РОКУ

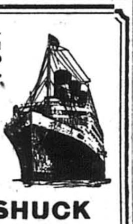
В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,
181-183 FLEET STREET, JERSEY CITY, N. J.

Початок в год. 7:30 вечір. — Вступ 35 ц., для дітей 10 ц.

Як звісно всьому громадянству в Джерзи Сіти, що товариство Чорноморська Січ II. Сотня в Джерзи Сіти, завше старалося якнайкраще задоволити публику підчас своїх підприємств. Отже і цим разом хто прибуде на це представлення, буде задоволений, як рівнож поможе нашій організації сповняти обовязки, помагати рідному краєви в його визвольній боротьбі.
239-40

ГРОШІ

ДО КРАЮ ПЕРЕСИЛАЄМО В ДОЛАРАХ І ТЕЛЕҐРАФІЧНО ДО ВСІХ ЧАСТИЙ СВІТА, СКОРО І ДЕШЕВО.

ПРОДАЄМО ШИФКАРТИ на всі лінії до краю і з краю до Америки. Полагоджуємо всі краєві справи дешево і після прав краєвих.

ПРОДАЄМО І ВИМІНЮЄМО доми і фарми і полагоджуємо всі тутешні справи реальностей. В кождій справі просимо кождого Українця в Америці удаватися в повизших справах до свого українського бюра котрого властителем від 20 літ є Антін Пашук. Адреса така:

ANTHONY D. PASHUCK
322 NORTH 8th STREET, PHILADELPHIA, PA.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Всеукраїнське національне збратання.

Довгими літами думали ми в Ню Йорку, якби звести придніпрянську іміґрацію разом з їхніми братами з Західньої України. І всі ті змагання завжди стрічалися з великими перешкодами. Та тепер уже леди проломані. Вже зорганізувався гурток Придніпрянців і Галичан у всеукраїнську національну орґанізацію, яка матиме за ціль приґорнути до себе великі маси нашої іміґрації з Волині, Поділля і т. д., які давніше були складовими частинами цaрської Росії.

Для цеї цілі скликується наради, які відбудуться в неділю, дня 14. жовтня, в годині 2.30 пополудні, в Українськім Народнім Домі на шестій вулиці, в салі ч. 4. На ті наради запрошує громадянство Ню Йорку.

Комітет.

RADIO.

Слідуюча Українська Радіопрограма, яку дає Наш Базар, 151 Аве. А, в Ню Йорку, кождої неділі від години 9:30 до 10-ї рано зі стації WBNX 1350 Кс., буде знов дуже інтересна, бо крім музичних репродукцій, які виконує Струнний Ансамбль під проводом Василевича, наш бизнесмен, гром. Платон Стасюк, виголосить коротку промову на тему „Радіопрограма а бизнесмени". Тож не забудьте, слідуюча неділя, 14-го жовтня б. р., година 9-та рано.

П. Задорецький.

— Як то?! Чи ви, пані, не бачите, що я божеволію за вами?!

— Коли ви за мною божеволієте, то якжеж я можу бачити, таж я не маю очей ззаду!

Богдан Нижанківський.

СОБАЧА СПРАВА

(Нарис).

Він називався Сосон. Його засудили на смерть і він уже звик до цього. Мусів умерти, так, як я. Був спокійний. Він знав, що воно неминуче. Яка ріжниця: знати свою годину смерти — чи не знати? Я більше подивляю того, що йде на смерть, ніж того, по кого вона приходить сама. Злочинець? Так. Але людина. Нерви його були зрівноважені — й це не була збайдужнілість. Це був спокій. І здавалося, що так буде до останнього дня. Аж сталося. Він захотів жити, як усі, що за мурами, в юрбі, між лябіринтами вулиць — вільні. Він сподівався. Що заворушило в ньому цей спокій?

Вязничний сторож.

І саме від тієї хвилини починається ця собача справа. Вони були знайомі. Рік, два, десять літ — хто знає. Сосон не говорив. Одного дня сказав, що це його найбільший ворог. Якісь старі порахунки давні, сусідські. Які саме — це маловажне. Сторож мусів говорити те саме. А може й розповідав докладніше, а може зовсім мовчав? Може вже від першого дня в його голові зродилася була ця злочинна думка? Хто знає.

Сосон називав сторожа — Цьвик.

В келії сидів я й він, Сосон. Судив наглий суд. За словами адвоката розправа треватиме 5 днів. І так було справді. В девятій годині Сосона відвозили до суду — пополудні привозили знову. Сосон був спокійний. Знав, що вислід буде: шибениця. (Адвокат говорив інакше — але думав таксамо). Біль? Це дрібниця. Кілька хвилин... Часом говорив: „Я боявся болю — тепер ні й тимсамим не боюся смерти. Невідоме? Може бути цікаве, але страшне?" Життя, що плило поза мурами вязниці, було йому байдужне, нецікаве. Родина також. Як в обіцяну землю — задивлений був у дошки своєї домовини.

На день до проголошення присуду Сосона, як звичайно, привезли зі судової салі і сторож Цьвик грюкнув за ним дверми келії.

Сосон був інший. Непомітно, але я, що знав кожний відрух його мязів і вдачі, спостеріг, що в ньому зайшла якась переміна. Минуло кілька годин, а він мовчав. Дивився на закратоване вікно — і мріяв. Так, мріяв непорушно. Це не була безвиглядна пригноблива сумовитість, це просто була якась мрія. Яка? Я не питав. Знав, що скорше, чи пізніше він сам скаже. Бо мрія це динаміт. Розсаджує й потребує виладуватись.

Було пізно. За мурами хвилювала ніч, а в келії холодна тиша. Сосон не спав.

— Ти...

Голос його був ніжний і тремкий.

Я підніс голову.

— Ну?...

— Знаєш, мене не повісять. Я буду вільний.

Я цього не сподівався. Мені здавалося, що Сосон горячкує.

— Вільний?... Хто тобі таке набрехав?...

— Ніхто. Це правда. Буду вільний.

Я сів на тапчані.

— І мені спершу було дивно. Але тепер ні. Знаєш, хто мені це казав?

— ...?

— Сторож.

— Сторож?...

— Так, той Цьвик. Він добряга. Що ми ворогували — це була страшна помилка. Він обіцявся мені допомогти. Просто втечу — і то пятнацять хвилин перед виконанням присуду.

— Пятнацять хвилин?...

Ви знаєте, що це таке сподіватися? Сподіватися чогось кращого? Проти призначення і вірити в це? Знаєте, що це таке захотіти жити, маючи перед собою поперечну шибениці? Сосон горів. За той час він більше пережив, ніж за ціле своє життя. Він хотів жити.

Другого дня рано Сосон, ідучи на розправу, сказав: „Це забава. Я буду вільний. Нині обговоримо докладніше". Я бачив, як Цьвик, скрививши кутики вуст, усміхнувся.

Сосона засудили: шибениця, шеста година вранці. Але він цього не брав під увагу. Шибениця? Вона була далеко — і з кожною хвилиною меншала. Його мали перевести до окремої келії. І тоді він розказав мені, як то він визволиться на волю.

Він казав: „Я буду мати револьвер. Правдивий з бубном, на шість набоїв. Дасть мені Цьвик. Нині — зараз, як буде переводити мене до другої келії. А потім уже все повинно піти легко. Пів до шестої мають прийти по мене — не знаю хто. Якийсь сторож. Цьвика не буде. Цей сторож має вивести мене на коридор ч. 4, де буде чекати священик — і всі цікаві. Тепер уважай. При кінці цього коридору є ліворуч сходи. 24 ступні вниз, 25 метрів партерового коридору і брама. За нею вулиця. На брамі стоятиме Цьвик. Це плян. Що я маю робити? Небагато. Імовірно треба буде пострілити сторожа. А щож? Я хочу жити. Власне тепер!

Так говорив Сосон. Я не сказав ні слова. Мені було трохи дивно. Як у книжці. Але так мало бути. Сонон до хвилини, коли його мали перевести до окремої келії, говорив дуже багато. А все про життя, що гуркотить і переливається між мурами камяниць, про товаришів, про ріжне...

— Знаєш, це буде великий крик. Ґазети, поліція, спліткарська публика. Одно слово: сензація! Для них це буде новий злочин. Те, що я хочу жити — для них незрозуміле. Душогуб і жити? Це нісенітниця! Але воно так. Ціну життя я пізнав тепер, маючи змогу визволитися.

— Аби тільки пощастило.

— Мусить!

— А як ні?...

— Ти дурень. Не сміє! Тепер не сміє!...

Сосон замовк. Довгими кроками ходив по забрудненій долівці й дивився кудись поперед себе. Опісля переводили його до окремої келії. Перед відходом я стиснув йому руку і сказав: „Щасливої дороги"... Хіба я міг знати, як це все скінчиться? Хіба я міг знати, що це буде собача справа?

Я залишився самий. Думки вперто, як рядки телеґрами, проходили під черепом і безконечною чергою верталися назад. А все про Сосона. Сон, що в сусідніх келіях уже давно важким оловом склеїв повіки — розвіявся. Години черепашиною ходою переваливались у вічність — і я нетерпеливився. Це смішно. Але я хотів уже діждатися тієї шестої години. Хотів знати, як вирішиться втіча Сосона. Ех, — вирішилася вона. До вечора я не знав нічого. Могло бути всіляко. Могло бути, але не так. Хтось розказав. Чиїсь поорані горячкою і бліді уста назвали це собачою справою.

Так, це була собача справа.

Пів до шестої Сосон вийшов на коридор. Позаду йшов сторож. При кінці коридору, де ліворуч губилися сходи, починалася 25-метрова просторінь до вулиці. Сосон цього сторожа застрілив. Як сталося? Просто — застрілив. Куля пройшла праву щоку й застрягла в потилиці. А потім... Важко говорити. Опісля Цьвик застрілив Сосона. І знаєш — це злочин! Струмочок крови продерся крізь щілину брами й виплив на вулицю Воля — і труп! Цей труп, що був людиною і сподівався, потонувши у гамір вулиць, жити. Як він умирав? Оповідають, що він сказав до Цьвика:

„Ти душогуб!"

Розумієте? І Сосон не грішив — але Цьвик був Юда. Що з ним сталося — не знаю.

Але це була собача справа.

ШИФКАРТИ

на найбільші та найскорші кораблі на всі прогульки і то до всіх країв. Воготовляємо всі документи, потрібні до подорожі — пашпорти, Візи, перміти, афідевіти, петиції, і тому наші пасажири не мають клопотів в дорозі.

ДОЛЯРИ посилаємо до всіх країв ПОСПІШНО І ТЕЛЕГРАФІЧНО і виплачуємо на останній почті під повною ґарантією. ПОМАГАЄМО нелегальним легалізуватися відповідно до нових законів.

ПОЛАГОДЖУЄМО СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ відповідно до теперішніх обовязуючих законів в краю. Контракти, повновласти, акти даровизни, довжні скрипти і всі інші документи.

Продаємо ДОМИ та ріжні бизнеси по дуже приступних цінах. Голосіться у всіх справах до нашого НОТАРІЯЛЬНОГО БЮРА по совісні поради та ретельну обслугу.

S. KOWBASNIUK
277 E. 10th STREET, (між 1-ою і Евеню А), NEW YORK, N. Y.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КОТРІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ":

Перша Книжечка (Буквар), П. Матвійчука	40 ц.
Друга Книжечка (Читанка для II. кляси), М. Матвійчука	45 ц.
Трета Книжечка (Читанка для III. кляси), М. Матвійчука	60 ц.
Четверта Книжечка (Читанка для IV кляси), М. Матвійчука	75 ц.
Коротка Історія України, І. Крипякевича	50 ц.
Мала Історія України, І. Крипякевича	15 ц.
Початкова Ґеоґрафія, з багатьома малюнками і картою, написав Степан Рудницький	75 ц.
Малий Катехизм християнсько-католицької релігії, уложив о. Іван Рудович	35 ц.
Біблійна Історія, старого і нового завіта, о. д-ра Ярослава Левицького	85 ц.
Шкільний Співаник, Ф. Колесси	75 ц.
Співаник для дітей дошкільного та шкільного віку, зладив М. Гайворонський	35 ц.
Збірник Народніх Пісень в укладі на три голоси для ужитку шкільних хорів. Зладив Філярет Колесса	25 ц.
Співаймо, збірничок пісень на два голоси для шкільної молоді. На весняне свято пісні. Зладив Ф. Колесса	15 ц.

Замовлення разом з належитістю слати до:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ДЛЯ ДОБРА НАШИХ КЛІЄНТІВ.

Для всіх тих, котрі зголошуються до нас у справі якоїнебудь услуги, ми маємо в себе досвідчену паню, яка є нашою асистенткою.

Її обовязки є всілякі, іноді надзвичайно важні. До наших старань вона дає своє жіноче чуття, яке викликує у всіх наших гостей щире признання і прихильність.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City — 34 E. 25 St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 — Phone: Bayonne 3-0540

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ

які опрацював і видав
М. О. ГАЙВОРОНСЬКИЙ
на мішаний хор.

1. Живи, Україно.
2. Невістонька, пісня з Полісся.
3. Вербож моя, пісня з Полісся.
4. Одкаля сонечко сходило, пісня з Лемківщини.
5. Моя мила, пісня з Лемківщини.

Повищих 5 пісень продаємо за $1.00.

6. Коляда, Гуцульське Різдво.
7. Пльис, Гуцульське Різдво.
8. Круглик, Гуцульське Різдво.
9. Щедрівка, Гуцульське Різдво.

Повищі 4 пісні продаємо за $1.00.

Всі повищі пісні можна одержати в книгарні „Свободи". Висилаємо тільки по одержанню належитости.

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

THE PEN PAL COLUMN

Cooperation made this Column possible. Thanks must be given to Michael Elko of Philadelphia, Pa., and Miss Barbara Bezkorowayny of Elizabeth, N. J., who have succeeded in getting a few young Ukrainians to write in for Pen Pals.

Incidentally, complaints have come in again...after all I said in my previous Column! It must be plainly understood that all Pen Pals, who are listed in the Pen Pal Column must answer all letters they receive. One Pen Pal in New York City says that she wrote to seven Pen Pals who were listed in the Column and that she has received no answers. I won't mention any names, but if this sort of thing keeps up I may lose my temper...and when it comes to that (of course it won't, but one can't tell) anything is liable to happen.

Incidentally, I have visited a Pen Pal of mine who lives in Long Island, N. Y. I have met quite a number of my Pen Pals at the Second Congress of the Ukrainian Youth's League of North America, too. It sure is great to meet a Pen Pal of yours in person! I have found the Pen Pals I have met more interesting than their letters. Why don't all of you visit Pen Pals who live near you? By doing this a stronger bond of friendship will be obtained and one never regrets visiting a Pen Pal (there are a few exceptions, of course).

And now to get this week's list

Miss MILDRED BOHNOWICZ, 56 Hinchey Ave., Lancaster, N. Y., would like to correspond with some of the Ukrainian Pen Pals. Mildred is 5 ft. tall, has blonde hair and brown eyes. Her favorite sports are dancing and swimming. Mildred is also interested in drawing. She promises to answer every letter she receives. Age 14.

THOMAS PASHKEWICH, 368 2nd St., Troy, N. Y., has brown hair, brown eyes and a light complexion. Tom is a senior at Troy High School and likes swimming, baseball, football and basketball. He would like to correspond with both boys and girls and doesn't want to be disappointed by not hearing from any Pen Pals. Age 16.

JOHN LISIK, 635 North Franklin St., Philadelphia, Pa., is 5 ft. 10 in. tall, weighs 165 lbs., has chestnut-brown hair and blue eyes. John is interested in many subjects. Age 17.

MICHAEL J. RECHONITZER, 202 South 17th St., Philadelphia, Pa., is 5 ft. 5 in. tall and weighs 140 lbs. Michael is interested in many subjects. He will answer all letters and to the first five Pen Pals who write to him he will send a souvenir as a gift. Age 18.

WHITEY IMERSIK, 509 Fairmount Ave., Philadelphia, Pa., is 5 ft. 11 in. tall, and weighs 160 lbs. Whitey's interests include canoeing. Age 18.

JOHN MALIN, c/o Imersik, 509 Fairmount Ave., Philadelphia, Pa., is 5 ft. 8 in. tall, has brown hair and brown eyes. John's interests include automobiles. Age 18.

JOHN SHIMKUS, 1012 Melon St., Philadelphia, Pa., is 5 ft. 11 in. tall and weighs 153 lbs. John is interested in things that tend to entertain. He would like to hear from both boys and girls. Age 18.

WALTER IRVINE, 202 South 17th St., Philadelphia, Pa., is 5 ft. 6 in. tall, has brown hair and brown eyes. Walter is interested in stage dramatics and singing. Age 18.

MAX CYCYK, C.C.C. No. 2, Co. 1226, Milford, Del., is 5 ft. 7 in. tall, weighs 135 lbs., has black hair and brown eyes. Max is a member of the Parkside baseball and football teams. He is "very anxious to hear from boys and girls from all over the country" and promises to answer all letters. Max must have quite a few things to tell about forest life. Age 18.

Miss MARY FEDIRKO, 416 North Wood Ave., Linden, N. J., is 5 ft. 4 in. tall, weigs 118 lbs., has blonde hair, blue eyes and a fair complexion. Mary is a good dancer and loves swimming, tennis, ping pong and singing —particularly Ukrainian songs. Mary's pet hobby is Ukrainian embroidery and she has done much work on this hobby. She would like to hear from all boys and girls from all parts of the globe and promises faithfully to answer all letters and to exchange photographs. Age 18.

STEVE SHEWCHUK, 103 Cedar St., West Conchohocken, Pa., is 5 ft. 7 in. tall, weigs 140 lbs., and has light brown hair. Steve is a lover of all sports and is a senior at high school. He likes to sing, act and draw. He would like to hear from the boys and girls of "the Pen Pal Club." Age 18.

Miss BARBARA BEZKOROWAYNY, 405 1st Ave., Elizabeth, N. J., is 5 ft. 4 in. tall and weighs 126 lbs. Barbara was born in America, but spent eight years of her life in Galicia (that part of Ukraine, which is under Poland at the present time). She can tell her Pen Pals some very interesting and exciting things about the war. Barbara is greatly interested in Ukrainian music and history. She has brown hair and eyes and has retained the complexion that she brought with her from "dear old Ukraine." She is also interested in American sports—swimming, tennis, dancing—and enjoys reading. Barbara wants to hear from Ukrainian Pen Pals who really are interested in Ukraine and her welfare. She will answer all leters and will exchange photographs. Age 21.

Miss GLORIA ZALOPANY, 35 Olmstead St., Cohoes, N. Y. has light hair and blue eyes. Gloria is interested in things concerning Ukraine and Ukrainians and would like to hear from boys and girls—especially those who attended the Second Congress of the Ukrainian Youth's League of North America

JOHN ELKO, 717 North 7th St., Philadelphia, Pa., has traveled through four different countries and has seen much of Europe. John can tell something about the Ukrainians in different parts of Europe. He enjoys corresponding with other people and will answer all letters.

And now for the good news: The Pen Pal Column will give two dollars to the person who writes the best letter in answer to the question, "Why I Enjoy Writing to Pen Pals." The rules are simple: (1) Only persons who have had their names in The Pen Pal Column will be permitted to send in their entry; (2) letters must be from 250 to 500 words long; (3) all letters must be accompanied with the name, address and age of the contestant.

The contest closes at midnight, December 31st, 1934. All entries post-marked after that date will not be considered. The winning letter will appear in The Pen Pal Column and those letters receiving Honorable Mention will be published subsequently. This contest is open to all persons who have written in for Pen Pals...

All persons desiring to enter the contest must be listed as a Pen Pal. He or she may send in their contest letters together with his or her Pen Pal entry letter.

Send all communications to

THEODORE LUTWINIAK,
81-83 Grand Street,
Jersey City, N. J.

НАВІТЬ НАЙБІЛЬШЕ ХОРІ НЕХАЙ НЕ ТРАТЯТЬ НАДІЮ.

БЕЗ ЛІКАРСТВ І ОПЕРАЦІЙ ТАКОЖ МОЖНА ВІДЗИСКАТИ ЗДОРОВЛЯ.

ТИСЯЧІ ЛЮДЕЙ ПОЗБУЛИСЯ ТЯЖКИХ ХОРІБ ПРИ ПОМОЧІ ПРИРОДНИХ СПОСОБІВ І МЕТОД, ЯКІ Є ГОЛОВНОЮ ОСНОВОЮ ВІДБУДОВИ ДОБРОГО ЗДОРОВЛЯ.

ІВАН РУДЗИНСЬКИЙ, оглядалий д-ром Мілером.

Від 5 літ я дуже терпів на сильні болі в лопатках і крижах, також на болі в шлунку. Я був нездібний до праці і ходив тільки по ріжних докторах. Коли мене хотіли відіслати на кілька місяців до шпиталю, тоді я зголосився у д-ра. Й. Мілера.

Старання і методи д-ра Мілера оказалися для мене такі добрі, що я в скорім часі почав відзискувати сили і здоровля, і тепер чуюся цілком новим чоловіком.

JOHN RUDZINSKI,
Box 147,
Pine Island, N. Y.

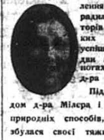

Перед роком я захоріла на незвичайну хоробу, страшні болі голови і болі в околицях шлунка, потім одна нога спухла від коліна до стопи так дуже, що я зовсім не могла ходити. Операція в шпиталі мені не помогла, також не помагали ніякі лікарства. В тяжкім стані повезли мене автом 80 миль до Нюйорку і до офісу д-ра Мілера принесли мене на руках.

Офісі д-ра Й. Мілера і його знаменитим природним методам завдячую моє виздоровлення. Пухлина з ноги цілком уступила, ходжу і працюю свобідно, як давнише. Уступили всякі болі — чуюся зовсім здоровою.

Подаю свою фотографію і опис моєї хороби тому, щоби також інші хорі жінки і чоловіки довідалися про спасенні методи д-ра Й. Мілера.

Mrs. A. FECULA,
11 Railroad Ave., Port Jervis, N. Y.

Від довгого часу мучили мене ревматичні болі в ногах, завороти голови, жолудкові недомагання і ослаблення на цілім тілі. Я радилася ріжних докторів і пробувала всяких лікарств — безуспішно. Коли вже ледви могла устояти на ногах, я удалася до д-ра Мілера.

Під старанним доглядом д-ра Мілера і при помочі його природніх способів, я вкедовзі визбулася своєї тяжкої недуги і тепер чуюся цілком здорова.

Mrs. ETHEL DORFMAN,
41 Hillside Place,
Newark, New Jersey.

Офіс д-ра Йосифа Мілера, D. C., Ph. C., під числом 52 Jones Street отворений кождого дня: від 9 рано до 8 ввечір. В неділі і свята: від 10 рано до 1 пополудні.

Люди з дальших сторін, що хотіли би мати ближчі інформації, нехай пишуть на адресу:

Dr. JOSEPH MILLER, D. C. Ph. C.
52 JONES STREET, NEWARK, NEW JERSEY.
(МЕЖИ SPRINGFIELD AND SO. ORANGE AVE.)
Phone: Mitchell 2-7588.

АДВОКАТ
В. КУЗЬМА
241 SPRINGFIELD AVENUE,
NEWARK, N. J.
над Банком Fidelity Union Trust Co., 4-тий поверх.
Години: від 9. рано до 5. пополудні.
Telephone: Bigelow, 3-7303.

ЯК ВІК БАТЬКА ВПЛИВАЄ НА ДИТИНУ.

На антропольоґічному виділі Англійської Академії Наук у Лондоні д-р Дюфон виголосив цими днями реферат про те, як впливає вік батька на здібности потомства. На основі своїх спостережень та дослідів Дюфон устійнив, що з цілої низки високоталановитих осіб більше як половина мала старших батьків, які у хвилині їхніх народин мали коло 45 літ життя. Ще кориснише випадало це відношення, коли йшло про батьків, які мали коло 60 літ. З того виходилоб, що назагал молоді батьки кидають на світ менше здібних дітей і навпаки: чим батько старший, тим вартісніше буде по ньому потомство.

—o—

ЗА ОДНУ ПОМАРАНЧУ 5 ЛІТ ТЮРМИ.

Городський суд у Рівному засудив кілька разів караного злодія (рецедивіста) Дмитра Фасольку за крадіж одної помаранчі в овочарні Столяра в Рівному на 5 літ вязниці. Свій високий вимір кари суд мотивував тим, що злодій є непоправний.

ВИЛІКОВУЮ ХРОНІЧНІ НЕДОМАГАННЯ МУЖЧИН І ЖЕНЩИН

як шкірні висипки, кровні недомагання, нервові недуги, хронічні чиряки, шлунок, кишкові і відходові недуги, загальне ослаблення, нюрайтіс (запалення нервів) і хронічний ревматизм. горло, легені, віддихові й інші недуги мужчин і жінок, або маєте які інші недомагання, на яких ви нерозумієтеся, удайтеся до д-ра Зінса з довірям.

Х-Рей і екзамінація крови.
Вприскування сироватки і щеплінки.
Умірковані ціни. — умови вдоволяючі вас.

ПОРАДА І ОГЛЯДИНИ ДАРОМ.

DR. L. ZINS
25 літ медичний практик
110 East 16 ST. N. Y.
(межи 4-тою Евеню і Ірвінг Плейс).
ГОДИНИ: Денно від 9 рано до 8. веч.
В неділі від 9. рано до 4. пополудни.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Отсим подаємо до відома всім знакомим, що склеп з черевиками під назвою:

JOHN THE SHOEMAN
під ч. 48 — 9-та ЕВЕНЯ,
(між 14-тою і 15-тою вулицями)
НЮ ЙОРК, Н. Й.
Тел.: WATKINS 9-0626.

Маємо на складі найліпші ЧЕРЕВИКИ по дуже приступних цінах для мужчин, жінок і дітей. Просимо відвідати нас та переконатись. — З поважанням,

Осип Шаровський,
Григорій Любянецький,
властителі.

Дороговказ: З долини міста 14-та улиця Кростави кара завезе аж на місце до 9-тої Евені. З гори міста 7-ма Евеня собвей, висісти на 14-тій ул. і іти 2 блоки вдолину. Таксамо з Бруклина. 220,2-

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

„РИЗНИЦЯ"
СКЛАД ЦЕРКОВНИХ РІЧЕЙ,
131 RIVERSIDE DRIVE (at W. 86 St.)
NEW YORK, N. Y.
Telephone: ENDICOTT 2-1618.
251 S. Olshanska.

DR. M. SMITH
має свою канцелярію під ч.
234 E. 5th ST., NEW YORK, N. Y.
між 2-гою і 3-тою Евеню.
Години: 12—2; 5—7 пополудни.
Tel.: DRydock 4—2486.

Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ.
Урядові години:
Від 1—3 пополудні і від 6—8 ввечір.
В неділі після умови.
637 SO. 12th ST., NEWARK, N. J.
Tel. Bigelow 3-1657.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
153 AVENUE B,
NEW YORK, N. Y.
(межи 9. і 10. ул.)
Tel. ALGONQUIN 4-8625.
Урядові години: рано від 10 до 11, ввечір від 6 до 8, а в неділі після умови.

ПОВІДОМЛЕННЯ.
GOLDA SHOE CO., INC.
ВАСИЛЬ ҐОЛДА, властитель.
220—9th Ave., New York, N. Y.
(bet. 23rd—24th St.)
Telephone: Watkins. 9-6574

Отсим даю до відома, що провадну торговлю з черевиками для цілої родини вже 16 років. Я нині обслугую сотки людей у таких тяжких часах, як тепер переживаємо, бо маю добрі і вигідні черевики за якими наші люди багато шукають. Зайдіть до мене та переконаєтесь і з певністю будете вдоволені. Комунікація: 9-та Евня елевейтер, 23-та улиця стація. Таксамо 7-ма і 8-ма Евня собвей, а два блоки від 23-тої улиці фери з Ню Джерзи.

ІТАЛІЙСЬКІ ГАРМОНІЇ ВСЯКОГО РОДА.

ручно роблені з найліпшого матеріялу. Купуйте впрост з нашої фабрики ... половину ... Ґарантуємо ... Ужиані ... інструменти берemo в заміну. Ілюстровані гармонії ДАРЕМНО. Пишіть по каталог.

ITALIAN ACCORDION CO.
1014 Blue Island Av.
Dept. 18. Chicago, Ill.

ДЛЯ НЕГАЙНОЇ ПОЛЕКШІ ВІД ШКІРНИХ НЕДУГ

уживайте знамениту шкірну МАСТЬ ПОРТЕСА.

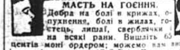

Тисячі людей говорять, що вони одержали знаменитий успіх у лікуванню шкірних висипок, плям на лиці, прищів, болячок, які чомусь не хочуть гоїтися, сверблячої єкзими і печінкових плям. Вона вигоює, вигладжує і прикрашує шкіру. Великий слоїк $1.50 разом із ґарантією, що коли вислід не буде вдоволяючий, гроші звертається. Зашліть своє імя й адресу, а за масть заплатите, коли вам принесуть її до дому. 111

PORTES DRUG CO., DEPT. 12,
1608 Milwaukee Ave., Chicago, Ill.

ВУГЛЯ! Зима надходить! ВУГЛЯ!
Кождий потребує вугля.
HELMING COAL CO.,
245 West Side Ave., Jersey City, N. J.
(Telephone: DELaware 3-1989)

Доставляє вугля по цілім Гудсон Кавнті по умірковних цінах. Коли вам потрібно вугля, зателефонуйте до нас, а ми пішлемо до вашої хати українського репрезентанта нашої компанії, Віктора Бабяка, який подасть вам ціни нашого вугля. 234-

МАСТЬ НА ГОЄННЯ.
Добра на болі в крижах, опухнення, болі в жилах, гостець, лишаї, сверблячки і на всякі рани. Вишліть 65 центів мані ордером; можемо вам вислати і за післяплатою (C.O.D.). Почтову пересилку оплачуємо самі. До Канади висилаємо тільки за попереднім одержанням належитости. Можете писати по українськи.

AKOSI SALVE Co.,
Dept. 1. Box 233, Lorain, O.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
129 E. 7th STREET,
NEW YORK CITY
Tel: Orchard 4-2568

СВІЙ ДО СВОГО!
Одинокий український погребник в околиці Перт Амбой і Картерет, Н. Дж.
SAMUEL P. KANAI,
433 STATE ST. cor. WASHINGTON
PERTH AMBOY, N. J.
Телефон: P. A. 4-4646.
Чемна обслуга. — Умірковані ціни.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (90)

Випочавши чотири дні, Тарзан почав розсліджувати невідому собі долину та шукати своїх приятелів, малп. Він вірив, що мусить попасти десь на їх селища. Він посувався трохи на полудне.

Нагло його ніздря почули запах чоловіка, і то чорного. Було їх видно багато, а з тим запахом був змішаний запах чорних жінок. Тарзан розсунув галузя дерев, щоби побачити, що там діється.

Незадовго надійшли ті, від котрих цей запах походив. Зпоза галузя великого дерева він бачив, як вони йшли — банда тубильців. Тарзан догадався, що це були дезертири з червоних полків тубильців.

Вони певно побили своїх офіцирів та втекли в праліс. Жінок певно десь награбили, переходячи через якесь село. Вони спішилися в нутро краю, куди за ними ніхто не піде, але Тарзан зацікавився, що вони таке мають між собою.